

Lapsiasiat

Ulkomaalaisten sotilaiden lapset Suomessa 1940–48 -hanke
15.3.2010/L.W.

Tiedote 1/2010

Lapsiasiat -tiedote

Tiedote sisältää ajankohtaistietoja Kansallisarkiston Ulkomaalaisten sotilaiden lapset -hankkeesta. Kerromme lyhyesti tapahtumista, toiminnasta ja asioiden etenemisestä.

Esite

Hankkeen esite on ilmestynyt viisikielisenä ja väripainoksena. Sitä tilattiin tuhat kappaletta, joista yli 900 on jo levitetty arkistoille, laitoksille ja yksityishenkilöille.

Tiedotustilaisuus 2.3.

Kansallisarkisto järjesti 2.3.2010 uuden artikkelikirjan ja uuden hankkeen yhdistetyn julkistamis- ja tiedotustilaisuuden. Tämä onnistui hyvin, sillä paikalla oli noin 50 henkilöä, toimittajia, yhteistyötahojen edustajia ja kirjoittajia. Useat lehdet kirjoittivat myönteiseen sävyyn hankkeesta ja arvion mukaan tieto siitä on levinnyt jopa hyvin. Myös Ruotsissa tieto hankkeesta on levinnyt etenkin ruotsinsuomalaisten keskuudessa.

Kyselykaavake

Hankkeessa on laadittu noin 60 kysymystä kattava kyselykaavake, joka toimitetaan etupäässä ulkomaalaisten sotilaiden lapsille. Yhteydenottajille se lähetetään joko paperiversiona tai sähköisenä. Kaavake on lähetetty myös Saksalaisten sotilaiden lapset ry:n jäsenille, sillä yhdistys on välittänyt jäsentensä yhteystiedot hankkeelle. Yhdistyksen puheenjohtaja Pertti Hartikainen on laatinut oman vetoomuksen, jossa jäseniä pyydetään vastaamaan tiedusteluun.

Tähän mennessä on saatu noin 40 vastausta, joista noin 90 % on saksalaisten sotilaiden lapsilta.

Museoviraston aineisto

Museoviraston kokoelmissa on kaksi noin vuosina 1988-91 toteutetun tietokeruun aineistoa, joissa jonkin verran sivutaan hankkeen asioita. Toiseen, Museoviraston omaan kyselyyn, vastasi noin 2 500 henkilöä, lähes kaikki naisia, ja toiseen, Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen, kyselyyn noin 1 200 naista. Myös tämän tietokeruun aineisto on Museovirastossa.

Sosiologian laitoksen aineiston perusteella julkaistiin vuonna 1993 Naisten aseet -kirja, jonka toimittivat Riikka Raitis ja Elina Haavio-Mannila.

Museoviraston aineistossa on yhteensä 486 mainintaa suhtautumisesta saksalaisiin sotilaisiin ja heidän kanssaan seurusteleviin suomalaisiin naisiin ja 508 mainintaa suhtautumisesta neuvostosotavankeihin ja heidän kanssaan seurusteleviin naisiin.

Saksalaisten sotilaiden lapsia mainitaan 38 tapauksessa ja neuvostosotavankien lapsia 48 tapauksessa.

Asenteet seurustelleisiin naisiin

Museoviraston tietoaineiston merkitys hankkeelle on kuitenkin ainoastaan jokseenkin vähäpätöinen sen hataruuden vuoksi. Siinä on tosin joitakin mielenkiintoisia aineksia. Suoritetun seulonnan perusteella suhtautui 26 % vastaajista hyväksyvästi saksalaisiin sotilaisiin tai heidän kanssaan seurustelleisiin naisiin, 11 % puolueettomasti ja 63 % torjuvasti. Yllättävää kyllä on suhtautuminen neuvostosotavankeihin selvästi myönteisempää. Heidän asemaansa ymmärrettiin, mutta seurusteluun heidän kanssaan suhtauduttiin kielteisesti. Vastaajista 57 % asennoitui hyväksyvästi, 14 % puolueettomasti ja vain 33 % torjuvasti.

UM:n aineisto

Ulkoasiainministeriön arkistossa on mm. isyyden tunnustamis- ja elatusasioita koskeva aktikokoelma. Sen vuosia 1919-50 koskevasta osasta löytyi 16 aktia ulkomaalaisten sotilaiden lapsista.

SKS:n korsuperinneaineisto

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura keräsi 1970-luvun alussa miehiltä korsuperinnetietoja.

Aineiston perusteella julkaistiin vuonna 1974, Aarre Nymanin, Esko Salmisen ja Urpo Vennon toimittaman kirjan Sotasavotta 1939-1944

Vastaajia oli noin 270 ja aineistosta löytyi noin 50 hanketta sivuavaa mainintaa. Tarkemmat tiedot saadaan, kun seulottu aineisto on kopioitu ja järjestetty.

Tilastokeskuksen aikasarjat avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista

Suomen painetussa virallisessa tilastossa on vuosikohtaisia tietoja avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista valtakunnallisella tasolla ja lääninkohtaisesti. Hanke kokoaa parhaillaan kuntakohtaisia tietoja em. lasten lukumäärästä Tilastokeskuksen kokoamien raakatietojen perusteella.

Matka

Projektinjohtaja Lars Westerlund kävi Ruotsin Krigsarkivetissa Tukholmassa 9.-12.2. tutkimassa Svenska Frivilligkårenin arkistoa. On myös solmittu hyvät yhteydet Svenska Finlandsfrivilligas minnesföreningiin.